

RESUMÉ

V súkromných domácnostiach v roku 2025 žilo 3 971,3 tis. osôb vo veku od 18 do 74 rokov. V tejto vekovej skupine bolo 2 604,5 tis. pracujúcich, 148,9 tis. nezamestnaných a 1 217,9 tis. osôb mimo trhu práce.

Starostlivosť o dieťa alebo odkázaného príbuzného

Viac ako tretina osôb (34,4 %) vo veku 18 až 74 rokov sa starala o dieťa alebo odkázaného príbuzného. Vyšší podiel starajúcich sa osôb vykazovala skupina pracujúcich (39,8 %), zatiaľ čo u osôb mimo trhu práce je tento podiel takmer polovica (22,6 %), čo súvisí najmä s vysokým zastúpením osôb v dôchodkovom veku. Z hľadiska typu starostlivosti, vo všetkých skupinách prevládala starostlivosť o deti. V prípade pracujúcich to bolo až 89 % starajúcich sa. Naopak, starostlivosť o odkázaných príbuzných bola najviac zastúpená u osôb mimo trhu práce (40,4 %). Súčasnú starostlivosť o dieťa aj odkázaného príbuzného vykonávalo 5,2 % osôb.

V tejto vekovej skupine dominovali dve skupiny a to osoby bez starostlivosti (65,6 %) a osoby, ktoré sa starajú len o dieťa (27,3 %). Z hľadiska veku nastupuje obdobie starostlivosti o deti u žien skôr. Vo veku 25 až 34 rokov sa o deti starala takmer polovica žien (49,8 %), ale len necelá tretina mužov (27,6 %). Rozdiel pretrvával aj vo vekovej skupine 35 až 44 rokov, kde bol podiel žien starajúcich sa o deti o 10,2 p. b. vyšší ako podiel mužov. Porovnateľný bol aj rozdiel v miere starostlivosti medzi nepracujúcimi ženami a mužmi, kde bola o 10,3 p. b. vyššia pravdepodobnosť, že sa muž o nikoho nestaral.

Vplyv starostlivosti na pracovný život

Väčšina osôb poskytujúcich starostlivosť (81,2 %) nemusela z dôvodu starostlivosti urobiť zmeny, ktoré by mali pretrvávajúci vplyv na ich pracovný život. Existuje však výrazný rozdiel medzi mužmi a ženami (o 23,4 p.b.) v prospech žien. Ak už muži zmeny urobili, prioritne (39,9 %) zmenili pracovné miesto alebo zamestnávateľa, pracovali na diaľku (31,4 %) alebo si upravili pracovný rozvrh (11,1 %). Ženy preferovali zmenu pracovného miesta alebo zamestnávateľa (29,8 %), čerpali dovolenku alebo boli neprítomné v práci (26,5 %) alebo si upravili pracovný rozvrh (17,6 %).

Vplyv starostlivosti na prácu sa zvyšoval s klesajúcim vekom najmladšieho dieťaťa. V prípade dieťaťa do 3 rokov len 72,1 % osôb nemuselo uskutočňovať zmeny, v prípade žien je to dokonca menej ako polovica (46,7 %). Z pohľadu jednotlivých dôvodov prirodzene s nižším vekom dieťaťa stúpal počet žien, ktoré čerpali dovolenku alebo neboli prítomné v práci. So zvyšujúcim sa vekom najmladšieho dieťaťa zas stúpal podiel žien, ktoré z dôvodu starostlivosti zmenili prácu alebo zamestnávateľa.

Výrazný vplyv mala aj intenzita starostlivosti. Menej ako polovica osôb (46,8 %), ktoré sa intenzívne starali o odkázaného príbuzného nemusela uskutočňovať zmeny, čo bolo o 42,6 p.b. menej ako osoby starajúce sa s nízkou intenzitou.

Približne polovica osôb, ktoré sa starali o partnera alebo odkázaného príbuzného v Bratislavskom (51,2 %) a Trnavskom kraji (48,7 %), sa o odkázaného príbuzného starala mimo domácnosti, kým v Žilinskom kraji to bolo len 15 %.

RESUMÉ

In 2025, 3,971.3 thousand people aged 18 to 74 lived in private households. In this age group, 2,604.5 thousand were employed, 148.9 thousand were unemployed, and 1,217.9 thousand were outside the labour market.

Taking care of a child or dependent relative

More than one third of people (34.4%) aged 18 to 74 were taking care of a child or dependent relative. Employed persons had higher share of persons taking care (39.8%), while for persons outside the labour market this share was almost half (22.6%), which is mainly due to the high representation of persons of retirement age. In terms of the type of care, taking care of child prevailed in all groups. In the case of employed, this was up to 89% of persons taking care. On the contrary, taking care of dependent relatives was most represented among persons outside the labour market (40.4%). Simultaneous taking care of both a child and a dependent relative was carried out by 5.2% of persons.

This age group was dominated by two groups: persons not taking care (65.6%) and persons who only take care of a child (27.3%). In terms of age, the period of taking care of child for women begins earlier. At the age of 25 to 34, almost half of women (49.8%) were taking care of child, but only less than a third of men (27.6%). The difference also persisted in the age group of 35 to 44, where the share of women taking care of children was 10.2 p. p. higher than the share of men. The difference in the level of taking care between non-working women and men was also comparable, where the probability that a man did not take care of anyone was 10.3 p. p. higher.

The impact of taking care on working life

The majority of people taking care (81.2%) needn't have made changes that would have a lasting impact on their working life due to taking care. However, there is a significant difference between men and women (by 23.4 p.p.) in favour of women. If men have made changes, they have primarily changed their job or employer (39.9%), worked remotely (31.4%) or adjusted their work schedule (11.1%). Women preferred to change their job or employer (29.8%), took leave or were absent from work (26.5%) or adjusted their work schedule (17.6%).

The impact of taking care on work increased with the decreasing age of the youngest child. In the case of a child under 3 years of age, only 72.1% of persons did not have to make changes, in the case of women it was even less than half (46.7%). From the point of view of individual reasons, the lower the age of the child, the higher the number of women who took leave or were not present at work. On the contrary, as the age of the youngest child increased, the proportion of women who changed jobs or employers due to taking care increased.

The intensity of care also had a significant impact. Less than half of persons (46.8%) who provided intensive care for a dependent relative did not have to make any changes, which was 42.6 p.p. less than persons providing low-intensity care.

About half of the people who took care for a partner or dependent relative in the Bratislava (51.2%) and Trnava regions (48.7%) cared for the dependent relative outside the household, while in the Žilina region it was only 15%.

Hlavná prekážka zosúladenia

Viac ako polovica pracujúcich osôb (56,1 %) nevnímala žiadne prekážky pri zosúladovaní rodinného a pracovného života, pričom tento postoj bol častejší u mužov (o 10,2 p. b.). Z hľadiska typu hlavnej prekážky neboli medzi pohlaviami výraznejšie rozdiely. Vo všeobecnosti pracujúci vnímali ako najčastejšie sa vyskytujúcu hlavnú prekážku dlhý pracovný čas (35,9 %), náročnú a vyčerpávajúcu prácu (24,3 %), nepredvídateľný alebo náročný rozvrh práce (17,2 %) a malú alebo žiadnu možnosť pracovať z domu (12,9 %).

V prípade osôb, ktoré sa starajú o dieťa, vplyv starostlivosti na existenciu prekážok so zvyšujúcim sa vekom najmladšieho dieťaťa, o ktorého sa osoba starala, klesal (o 8,1 p.b.). Z hľadiska typu prekážky bol signifikantný nárast podielu náročnej alebo vyčerpávajúcej práce (o 13,2 p.b.) medzi vekom najmladšieho dieťaťa do 3 rokov a vekom nad 7 rokov.

V prípade osôb starajúcich sa o odkázaného príbuzného vplyv starostlivosti na existenciu prekážok s intenzitou starostlivosti stúpal. Menej ako polovica osôb (44,3 %), ktoré sa o odkázaného príbuzného intenzívne starajú, nemusela uskutočňovať zmeny, čo je o 30,1 p.b. menej ako osoby starajúce sa s nízkou intenzitou.

Materská/otcovská a rodičovská dovolenka

Viac ako polovica (58,1 %) osôb vo veku 18 – 54 rokov s pracovnou skúsenosťou využila počas pracovného života otcovskú, materskú a/alebo rodičovskú dovolenku. V prípade tohto javu sme pozorovali výrazný rozdiel medzi pohlaviami. Iba 6 % mužov využilo otcovskú alebo rodičovskú dovolenku. Medzi ženami nevyužilo žiadny typ takejto dovolenky len 1,1 % osôb. Viac ako polovica mužov (53 %) čerpala tento typ dovolení v celkovej dĺžke do 6 mesiacov. Pre porovnanie, väčšina čerpaných dovolení žien bola v dĺžke viac ako 3 roky (62,2 %) a len minimum v dĺžke do 6 mesiacov (2,6 %). Napriek nízkym počtom mužov, ktorí využili nejaký typ dovolenky, bolo možné identifikovať trend, že s klesajúcim vekom mužov stúpal podiel mužov, ktorí dovolenku čerpali.

Podiel osôb čerpajúcich otcovskú, materskú a/alebo rodičovskú dovolenku nad 5 rokov bol najvyšší v Prešovskom kraji (51,2 %), kým najvyšší podiel mužov (s akoukoľvek dĺžkou čerpania) zaznamenal Trnavský kraj (14,1 %).

Služby starostlivosti o deti

Viac ako polovica osôb (56,6 %), ktoré sa starajú o dieťa nevyužívala služby starostlivosti pre všetky deti. V prípade nepracujúcich osôb ako sú nezamestnané osoby (60,8 %) a osoby mimo trhu práce (82,2 %) bol podiel ešte vyšší. V polovici prípadov (51,5 %) uprednostnili osoby vlastnú starostlivosť a vo viac ako tretine prípadov sa deti starali sami o seba alebo navzájom (35,7 %). S výnimkou nezamestnaných osôb nepresiahol podiel osôb, pre ktoré je dôvod nevyužívania služieb starostlivosti o deti externý (dostupnosť a cena), viac ako 5 %.

Len tretina osôb v Bratislavskom kraji (33,1 %) nevyužívala služby starostlivosti pre žiadne dieťa, kým v Banskobystrickom to bola skoro polovica (48,4 %).

The main obstacle to reconcile

More than half of employed persons (56.1%) did not perceive any obstacles to reconciling family and work life, with this attitude being more common among men (by 10.2 p. p.). There were no significant differences between genders in terms of the type of main obstacle. In general, employed persons perceived long working hours (35.9%), demanding and exhausting work (24.3%), unpredictable or demanding work schedules (17.2%) and little or no possibility to work from home (12.9%) as the most frequently occurring main obstacle.

In the case of persons taking care of a child, the impact of care on the existence of obstacles decreased with the increasing age of the youngest child the person cares for (by 8.1 p.p.). In terms of the type of obstacle, there was a significant increase in the share of demanding or exhausting job (by 13.2 p.p.) between the age of the youngest child under 3 years and the age of over 7 years.

In the case of persons taking care of dependent relative, the impact of taking care on the existence of obstacles increased with the intensity of care. Less than half of persons (44.3%) who take care of dependent relative intensively did not have to make changes, which is 30.1 p.p. less than persons taking care with low intensity.

Maternity/paternity and parental leave

More than half (58.1%) of persons aged 18-54 with work experience have taken paternal, maternity and/or parental leave during their working life. In this case, we observed significant difference between the sexes. Only 6% of men took paternity or parental leave. Among women, only 1.1% of persons have not taken any type of such leave. More than half of men (53%) took this type of leave for a total duration of up to 6 months. For comparison, the majority of women's family leaves were more than 3 years long (62.2%) and only a minimum of up to 6 months long (2.6%). Despite the low number of men who had taken some type of leave, it was possible to identify a trend that the proportion of men who had taken leave increased with the decreasing age of men.

The share of persons taking paternal, maternity and/or parental leave longer than 5 years was highest in the Prešov region (51.2%), while the highest share of men (with any length of leave) was recorded in the Trnava region (14.1%).

Childcare services

More than half of persons (56.6%) who take care of a child did not use childcare services for all children. In the case of non-working persons such as unemployed persons (60.8%) and persons outside the labour market (82.2%), the share was even higher. In half of the cases (51.5%) persons preferred their own care and in more than a third of cases children took care of themselves or each other (35.7%). With the exception of unemployed persons, the share of persons for whom the reason for not using childcare services is external (availability and price), did not exceed more than 5%.

Only a third of people in the Bratislava region (33.1%) did not use care services for any child, while in the Banská Bystrica region it was almost half (48.4%).